

אם כן טיפיים עולין מלמטה כנגדו, רומז להתחזרות צין יהודים לעשות יחד אתערותא דלתתא. וכשיש כח הרצים

צעולם, אזי הן אל כציר לא ימאם, וזכח זה שורה שכינה על ישראל, ויורדים להם כל מיני השפעות טובות.

פרשת בהעלותך

דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (מ' ז'). הקשה האור החיים הקדוש מדוע לא אמר הכתוב צהדליקך את הנרות. ועוד יש לדקדק מהו הלשון יאירו שצעת הנרות, דמשמע ממילא, הוה ליה למימר תאירו צלשון ציווי.

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (מ' ז'). הקשו המפרשים הלא מול פני המנורה, שהוא הנר האמצעי, מאירים רק ששה נרות ולא שבעה, כי הנר האמצעי הוא הנר השביעי, ואם כן הוה ליה למימר יאירו ששת הנרות.

ואפשר לבאר צדך רמו, דהנה בכל מעשה טוב שאדם עושה צעודת השי"ת, צריך שיהיה אללו המעשה צחינת נוכח וצחינת נסתר, דהנה כשעושה אדם את מעשה המלואה, אזי המעשה לנגד עיניו, צחינת נוכח. אבל אחר העשייה אם יזכור המעשה יכול לצוא לידי גאווה ח"ו, על כן צריך האדם מיד אחרי שעשה המלואה לשכוח את המעשה, צכדי שלא יגיע לידי גאווה.

וזה בא הכתוב לרמוז צהעלותך את הנרות, היינו אחר שזוכה האדם לקיים מלואה, אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות, פני המנורה רומז על נוכחות הדבר כי הוא הנר המרכזי, והיינו דצעת המלואה אזי המעשה צצחינת נוכח, אבל מיד אחר כך צריך האדם לשכוח מעשה המלואה.

וזהו יאירו שצעת הנרות, שפני המנורה נעלם ונכלל בתוך שצעת הקנים, וכאילו גם הוא פונה מן הצד. והיינו שאינו זוכר את

ואפשר לבאר הכתוב צדך רמו, דהנה נר רומז על נשמת האדם, כדכתיב (משלי כ' כ"ו) נר ה' נשמת אדם. והנה יש נשמות צני ישראל אשר מחמת מעשים שעשו חשך אורם רח"ל, וצריך אהרן הוא הצדיק לעצודה רצה צכדי להדליקם ולהאיר את נשמתם. ויש נשמות אשר עדיין הם מאירים, אלא שקלוש אורם, וצריך להעלותם על דרך הישר ולהיטיבם כדי שיאירו כראוי.

וזה אומר הכתוב דבר אל אהרן ואמרת אליו צהעלותך את הנרות, היינו הנשמות הללו אשר הם עדיין נרות אלא שקלוש אורם, וצריך להעלותם על דרך הישר, אזי אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות, היינו אחרי שמכוונים דרכם, יאירו שצעת הנרות מול פני המנורה העליונה, שתקבל נשמתם שפע מן הקדושה העליונה המכונה מנורה.

מעשה המנוה ונעשה אללו כטפל, ועל ידי זה לא יגיע האדם לגאווה רח"ל.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

(ח' ז'). הקשה באור החיים הקדוש, דאמרו חז"ל בגמרא (שבת כ"ג ע"ג) עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, מאי עדות, אמר רב זו נר מערצית שנותן זה שמן כמדת חזרותיה, וממנה היה מדליק וזה היה מקיים, ע"כ. וקשה דאם כן מדוע הולכו לעשות מנורה של שבעה קנים, הלא די צמנורה של שני קנים להראות דיש זה נר אשר דולק כל הזמן.

ובבלי יקרא הקשה, הלא מול פני המנורה שהוא הנר האמנעי האירו רק ששה נרות, ומדוע אמר הכתוב יאירו שבעת הנרות. ולריך לומר שהנר האמנעי היה נחשז לשני נרות, א. כמו אחד מהנרות ב. כנר מרכזי. ועל כן שפיר אמר הכתוב אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, כי הנר האמנעי נחשז גם כן נר לכשעצמו, ולכן הוא כלול צנרות המאירים כלפי הנר המרכזי.

ולפי זה יולא שהנר המרכזי שימש כשלשה נרות, דהלל הוא שימש כנר צפני עצמו, וחוך מזה הוא היה עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה על ישראל. ועלם זה שעשאו נר צתוך שבעה נרות, ולא היה די צשני נרות כקושיית האור החיים הקדוש, אם כן חזינן דהוא שימש לעוד רמזים כמו שאמרו חז"ל, ואם כן נר זה נחשז לג' נרות.

ועל פי חשבון זה יולא שהיה עשר נרות צמנורה. וזהו מספר חשוב, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (סנהדרין ל"ו ע"א) כל צי עשרה שכינתא שריא. וזהו יתישז מה שהקשה האור החיים הקדוש למה הולכו לשבעה נרות ולא היה די צשני נרות, כי אם יש רק שני נרות, אזי הם צצחינת פירוד, כי כל אחד לדרכו הולך. לכן צריך את פני המנורה שהוא הנר המרכזי שאליו פונים כל הנרות, רומז לאור התורה שכל המדות והכחות יהיו פונים אליה. ואז יש זה השראת השכינה. לכן היו צמנורה שבעה נרות שרומזים לשבעת המדות, וצנעלם הם עשרה נרות שרומזים לעשר ספירות.

ובזה אפשר לרמוז לעניינינו, צעומדנו צשמחת חתן וכלה, דהנה אמרו חז"ל בגמרא (סוטה י"ז ע"א) דריש רבי עקיבא איש ואשה זכו שכינה ציניהן, דהנה איש ואשה הם שני כוחות מנוגדים זה לזה, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (יבמות ס"ג ע"א) אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב (צראשית צ' י"ח) אעשה לו עזר כנגדו, זכה עוזרתו, לא זכה כנגדו. אך אם הם יודעים לכזין את דרכיהם אל מול פני המנורה שרומז לתורה, כמבואר צספרים הקדושים שאור המנורה רומז לאור התורה. והיינו שעושים כל מעשיהם על פי תורה, אזי שכינה שרויה ציניהם^{פ"י}.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ז'). הקשו המפרשים דהוה ליה למימר

פו. נאמר בנישואי החתן ר' יעקב צבי בר"ש גערטנער נ"י.

יאירו ששת הנרות, משום שהשש נרות הם מאירים כנגד הנר המרכזי.

ואפשר לומר דהכתוב צא להורות שצכל מקום שיש טפלים הצטלים אל העיקר. כגון התלמידים הטפלים אל הרב, או המחזיקי תורה הטפלים אל לומדי התורה, או הטפלים מקצלים את מעלת העיקר, ועל ידי שמתכללים יחדיו, כולם משתווים ונקראים בתואר שוה.

ולבן אומר הכתוב אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות, מכיון דכל השש נרות הם כלולים בנר השביעי, לכן כולם מתעלים ונקראים כאחת שצעת הנרות.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ז'). שמעתי מב"ק מרן הגה"ק מהר"י ט"ב מסאטמר זי"ע, צהיותו בלונדון, דרש דרש משה איש האלקים, לצאר זה הכתוב. והקשה מדוע פתח הכתוב בלשון נוכח בהעלותך את הנרות, וסיים בלשון נסתר יאירו שצעת הנרות, הוה ליה למימר תאיר את שצעת הנרות.

ותירץ דמכיון שאמר הכתוב אל מול פני המנורה, והיינו שהנרות יהיו מול פני המנורה בדיוק, ודבר זה אי אפשר לאדם לנמנם, רק בידי שמים, לכן אמר הכתוב יאירו שצעת הנרות, בלשון נסתר, כי הכח שידלקו הנרות בנמנם, הוא רק צנח סייעתא דשמיא, אתדה"ק.

ועל פי דבריו הקדושים אפשר לצאר הכתוב (ח' ג') ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר נזה ה' את משה. ודרש"י להגיד שצחו של אהרן שלא שינה. והקשו המפרשים מה הרבותא בזה שאהרן לא שינה ממה שצוהו השי"ת.

ולפי דבריו אחי שפיר, דהכתוב צא ללמד את האדם דרך צעדות השי"ת, דהנה צעת שרואה האדם אשר צריך להגיע לעזרת השי"ת, צדי שיקויים המצוה בשלימות, יכול לומר בלבו, הרי אין ביכולתי לעשות המצוה לצדי, רק צריך אני לסייעתא דשמיא, אם כן אסמוך לגמרי על השי"ת, והדברים יעשו מעצמם. אך זה אינו הדרך הרצוי, כי האדם צריך לעשות מצדו כל מה שהוא יכול לעשות, אף שאין ביכולתו לגמור הדבר.

וזהו ציור הכתוב ויעש כן אהרן, להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, והיינו שאהרן הכהן אף שידע שאין ביכולתו לגמור המצוה בשלימות בלי סייעתא דשמיא, כי אין באפשרות האדם לכון שיאירו הנרות במדויק מול פני המנורה, אפילו הכי הוא עשה את המוטל עליו, והשי"ת גמר צעדו לטובה, שהנרות יאירו אל מול פני המנורה^{פז}.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ז'). איתא במדרש (במד"ר פר' ט"ו אות ו')

פז. מתוך הספד על הגאון בעל מנחת יצחק זי"ע גאב"ד ירושלים, אור ליום עש"ק בהעלותך כ' סיון תשמ"ט בבהמ"ד ייטב לב דסאטמר וקלפטז לונדון.

אתה מוצא למעלה י"א שבטים הקריבו, ושצט אפרים הקריב, וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי. ומי היה נשיאו של לוי זה אהרן, שנאמר (י"ז י"ח) ואת שם אהרן תכתוב על מטת לוי, ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר לוי, שמא בשצילי אין הקדוש צרוך הוא מקבל שבטו של לוי.

אמר לו הקדוש צרוך הוא למשה, לך אמור לו לאהרן, אל תתירא לגדולה מזו אתה מתוקן. לכך נאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות. הקרצנות כל זמן שצית המקדש קיים הם נוהגים, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו. וכל הצרכות שנתתי לך לצרך את בני אינן בטלין לעולם, ע"כ.

והקשה הרמב"ן הלא הדלקת המנורה גם כן צטילה לאחר חורבן בית המקדש. ותירץ הרמב"ן דהשי"ת נתכוין לרמוז לאהרן על נרות חנוכה, שהם נוהגים לעולם, אף לאחר חורבן בית המקדש, וכן צרכת כהנים נוהגת לעולם.

ומבואר בספרים הקדושים דלפי דבריו יוצא דהמדליק נר חנוכה, מקבל הארה גדולה, כי הוא ממשיך את ההדלקה של המנורה צבית המקדש.

והנה האור החיים הקדוש הקשה עוד דצרי המדרש, מדוע השי"ת פייס את אהרן דווקא במנורה ולא בקרצנות שהוא מקריב. ותירץ בהקדם מה שנחלקו בגמרא (מנחות פ"ח ע"ג) אם הנרות שצמנורה היו נפרדים מהמנורה או מחוברים למנורה. ואפילו מאן דאמר דהיו מחוברים למנורה,

סובר שהיו הקנים שבהם הנרות קצועים, דקים, וכשהיה אהרן הכהן צא להטיב הנרות, היה מכופף הקנים ומיטיבם, כמ"ש רש"י (שם ד"ה של פרקים).

וזהו כוונת תשובת ה' לאהרן, כי אהרן היה מתאנח על חנוכת המזבח, והשיבו הקדוש צרוך הוא חייך שלך גדולה וכו', פירוש מעשה המנורה שמוריד הנרות ומקנחם, וחוזר וצונה אותם מחדש ומדליקה, הרי הוא כל יום כעושה מעשה חדש, שמחנך הוא המנורה בכל הדלקה והדלקה.

וגם לסברת האומר שהיו הנרות מחוברים, כיון שהיה כופף הנרות למטה עד שיקנחם, וחוזר ומעלה אותם למקומם, נחשב זה לחינוך מחדש בכל יום. וזה שאמר לו השי"ת שלך גדולה משלהם, כי חנוכת המזבח היתה רק פעם אחת, ואתה מחנך המנורה בכל יום. אתה"ק.

והנה אפשר לומר שמצות תפילין דומה להדלקת המנורה, ויש לה מעלה וחשיבות יותר מכל המצות, וכמו דאיתא בתיקוני זוהר (פ"ג ע"ג) על הכתוב (בראשית א' כ') נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, קאי על תפילין של יד ושל ראש, הרי שעל ידי הנחת תפילין נשתלם ללם חלקים שצאדם.

ואם כי בשבת קודש אין לו תפילין, הרי אז בלא"ה שלם הוא כי שבת הוא מקור הצרכה אשר צרך ה'. וצאמת צתיקוני זוהר שם אמר גם על זכור ושמור שצקיימו אותם הוא בצלמנו כדמותנו. אבל צימות החול שמחמת הל"ט מלאכות שהאדם עסוק בהם

כדי לתקן חטא אדם הראשון, הרי האדם צעל חסרון ונריך להשתלם. ומשתלם בתפלין שנעשין חלק מגופו.

ומצעים זה תפלין צריכים גוף נקי, כיון שגופו והתפלין נעשים כאחד. כמו שמצינו הרבה דוגמאות לזה, כגון צעזודת הכהנים, דקיימא לן כהנים כל זמן שאין צגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן, כמו כן גוף היהודי נשתלם בלבישת התפילין. אם כן הלוצשם מקיים צעצמו כל יום חינוך חדש כמו הכהן צהדלקת והטבת המנורה כנ"ל, וזוהי חשיבותה המיוחדת.

והיינו דאמרי אינשי על מי שנעשה צר מצוה, הוא מתחיל להניח תפלין. הגם כי בכל המצוות הוא נעשה צר חיובא מעתה, אצל מדגישים בזה המהות המיוחדת שיש במצוה זו, שצבחינה זו יקיים כל המצוות צהרגשה של התחדשות כמו שאמרו ז"ל (ספרי סוף פ' עקב) בכל יום יהיו צעיניך כחדשים.

ועל דרך זה ציאר בשפת אמת את הכתוב (ח' ג') ויעש כן אהרן וגו'. וצ"ל להגיד שצחו של אהרן שלא שינה. והקשו המפרשים מה הרבותא בזה שאהרן קיים מצות השי"ת. ומצא שיהיה הכהן קיים כל יום את המצוה צוריות וצהתחדשות צחינת חדשים לצקרים, ולא נתישנה המצוה אללו, וממילא אף פעם לא שינה צקיומה, כי תמיד הרגיש כמו שמקיים המצוה פעם ראשונה פ"ח.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

(ח' ז'). איתא צמדרש (צמד"ר פר' ט"ו אות ו') הדא הוא דכתיב (מלכים ל"ד י') יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, ע"כ. ונריך ציאר מה השייכות של פסוק זה לפרשתן.

ואפשר לצאר צהקדם דצרי החתם בופר צפרשתן (ד"ה צהעלותך) שהקשה על הא דכתיב (ח' ג') אל מול פני המנורה העלה נרותיה, ולמאן דאמר שהמנורה היתה מונחת צין צפון לדרום, מול פני המנורה היינו הנר האמצעי, והלא כשמדליק את הנרות שאינם סמוכים לאמצעי זה אינו "מול", משום שיש שלהבת של הנר הסמוך שמפסיק צין נר זה לנר האמצעי.

ומתריץ דהתחיל להדליק צנר הימיני האחרון שעומד מולו, משום דאין מעצירין על המצות, ואז אין הפסק צינו לנר האמצעי, ואחרי זה שמדליק הנר הסמוך לו, אזי נר זה הוא "מול" צלי הפסק, ולא איכפת לן שהנר הקודם צצר אינו "מול", וכן צנר השלישי. והנה הנר האמצעי היה דולק צנר, ולא היה צריך להדליקו, ואם כן כשמגיע לנר האמצעי אינו מדליק את הנר הסמוך לו, אלא מתחיל צנר האחרון משמאלו ופונה לימינו לכיוון נר האמצעי, כמו שאמרו חז"ל (יומא ט"ז ע"ב) כל פניות שאתה פונה לא יהיו אלא לימין, נמצא שכל נר צשעת הדלקתו היה "מול" פני המנורה.

פ"ח. נאמר בסעודת בר מצוה של הבחור שמואל שיחי' בהרבני הנה"ח ר' משה מארגנשטערן הי"ו ממתפללי ביהמ"ד.

אך כ"ז אחי שפיר אם הנר המערבי לא כבה, וזה היה רק כבה"ג הגון, כמו שאמרו חז"ל (יומא ל"ט ע"א) שצימי שמעון הצדיק לא כבה נר מערבי. אבל אם כבה נר מערבי, אם כן לא שייך החשבון הזה, כי כשמדליקו צריך להמשיך הלילה להדליק כסדרן, ואם כן לא יהיו הנרות אל מול פני המנורה.

ובזה מבאר הכתוב להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, היינו שאהרן הכהן מחמת צדקותו, כל ימי חייו דלק הנר מערבי, ואם כן שפיר יכל להדליק את הנרות מול פני המנורה.

אמנם אומר החתם סופר, עדיין תיקשי למאן דאמר (יומא נ"א ע"ב) דהנרות היו מונחים מזרח ומערב, אם כן הנר המערבי היה הנר השני, ואם כן הנר האמצעי שהכל פונים אליו, לא נעשה צו שום נס, נמצא שהיה צריך להדליק הנרות כסדרן, ואם כן תיקשי איך היה הכהן מדליק את הנרות אל מול פני המנורה.

ומתרץ שיעשו בכל נר פחילה עצה מחזירו, עד שכל אחד שלהצתו עולה יותר גבוה מהשני, נמצא שכל אחד דולק מול פני המנורה. אך לזה צריך נס, מכיון שצכל הנרות צמנורה היה אותו שיעור שמן חצי לוג, והיה צריך לדלוק עד הצוקר, ואם כן צלילי טבת הארוכים, הנר שפתילתו עצה יכל להכבות מהר, ועל כן צריך העושה זה לנס, שלא יכבה הנר מוקדם.

ועל כן אומר הכתוב בהעלותך את הנרות, והיינו דהכתוב אינו מצוה לעשות פחילה עצה, רק יועץ ומלמד לכהן שאם

יעשה פחילה עצה וגבוהה, יכול להיות מול פני המנורה, אך אין הכתוב מצוה לעשות כן, מכיון שצריך נס לזה.

וזה אומר הכתוב להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, אבל אהרן הכהן גם צלילי טבת נשארו הנרות לדלוק כל הלילה, משום שנעשה לו נס, ואהרן היה יכול לסמוך על הנס, משום שכל המ' שנה הלכו צני ישראל לאורו, כי עמוד האש היה בזכותו, אתדה"ק.

המורם מכל האמור שלקיים המצוה כהלכתה צריך הכהן לנס. והנה מבואר בשפתי מזהר"ש פרשת ויחי (ד"ה ויראו אחי יוסף) שמי שהוא צאמת ירא השי"ת, הרי הוא נמסר תחת השגחת שם הויה יתברך שמו, וכל הניסים אללו אינם נחשבים נסים אלא לטבע.

וזה אומר המדרש בהעלותך את הנרות, הדא הוא דכתיב יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו, פירוש מי זוכה לקיים מצות הדלקת הנרות בשלימות, אל מול פני המנורה, רק הכהנים יראי ה' כאהרן הכהן, שהם מושגחים ממרום צהנהגה ניסית, הם יכולים לסמוך על הנס, ולקיים את המצוה בשלימות.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות

(ח' ב'). איתא צמדרש (צמד"ר פר' ט"ו אות ו') אתה מוצא למעלה י"א שצטים הקריבו, ושצט אפרים הקריבו, וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי זה אהרן, שנאמר (י"ז י"ח) ואת שם אהרן

כתוב על מטה לוי. ואהרן לא הקריב עם הנשיאים. והיה אומר לוי, שמא בשצילי אין הקדוש צרוך הוא מקבל שצטו של לוי.

אמר לו הקדוש צרוך הוא למשה, לך אמור לו לאהרן אל תחירא, לגדולה מזו אתה מתוקן, לךך נאמר דצר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, הקרצנות כל זמן שבית המקדש קיים הם נוהגים, אצל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, וכל הצרכות שנתתי לך לצרך את בני, אינן בטלין לעולם, ע"כ.

והקשה הרמב"ן הלא הדלקת המנורה גם כן צטילה לאחר חורבן בית המקדש ותירץ דהשי"ת נתכוין לרמוז לאהרן על נרות חנוכה שהם נוהגים לעולם, אף לאחר חורבן בית המקדש, וכן צרכת כהנים נוהגת לעולם, אמתה"ק.

אך עדיין צריך ביאור דברי המדרש אצל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו, הרי כשחרב בית המקדש נכבית המנורה.

ושמעתי מפ"ק ב"ק מרן האדמו"ר מסאטמר זי"ע בשולחנו הטהור, וכן כתב בספרו דברי יואל, דצמדרש (צמד"ר פר' ט"ו אות ד') איתא שנתקשה משה צעשיית המנורה ועשאה הקצ"ה. ולהלן שם (אות ט') איתא מנורה טהורה ירדה מן השמים וכו' לפיכך כשחרב בית המקדש נגזזה המנורה. לפי שהיה מעשה ידי הקצ"ה לפיכך נגזזה, כי מעשה ידי הקצ"ה קיים לעולם, כמו שאמרו ז"ל על בית המקדש שלפי שהיה מעשה ידי אדם נחרב, אצל מקדש העמיד שהוא מעשה ידי ה' לא יחרב.

והנה צמנורה היו נסים רבים, כמו שאמרו בגמרא (יומא ל"ט ע"א) שעד שמעון הצדיק היה דולק נר המערבי צנס כל היום. וצמדרש תנחומא (פרשת תזוה סימן ג') אמר ר' חנינא סגן הכהנים לני הייתי משמש בבית המקדש, ומעשה נסים היה צמנורה, משהיו מדליקין אותה מראש השנה לא היתה מתכבה עד שנה אחרת.

והנה ציום שחרב בית המקדש עדיין עשו את העבודה, כדאיתא בגמרא (ערכין י"א ע"ב) שאמרו הלויים שיר של יום צמנחה, וכשאמרו (תהלים נ"ד כ"ג) ילמיתם ה' אלקיני נכנסו האויצים להיכל. נמצא שהדליקו את המנורה צמנחה של אותו יום. וכיון שנכנסו השונאים להיכל נגזזה המנורה הדולקת ונשארה דולקת עד היום. וזה מה שאמרו צמדרש שהנרות קיימין לעולם. עכתדה"ק.

ואפשר להוסיף על דבריו הקדושים, דלכאורה קשה הלא מצואר צכל המדרשים שצזמן חורבן הבית היה המצב הרוחני של בני ישראל צשיא השפלות, ואם כן איך יתכן שנעשה צה נס שהדלקת המנורה צאחרונה תהיה עומדת לעד. וצפרט שזה היה תלוי צמדליק, וכמו שאמרו חז"ל (יומא ל"ט ע"א) שעד שמעון הצדיק שהיו הכהנים גדולים צדיקים לא כבה נר המערבי.

ואפשר לומר שהכהנים והלויים, צראותם שהאויצ נצצ צפתח ההיכל, וכנראה זוהי הפעם האחרונה שזוכים להדליק את המנורה, לצשו עוז ותעזומות, והדליקו המנורה צכונה גדולה, ועל ידי זה נתעלו

למעלה גדולה מאוד, וזכו שהמנורה נשארה
ללוקה ועומדת לעד.

ובזה אפשר לזכר דברי המדרש (במד"ר
פר' ט"ו אות ו') בהעלותך את הנרות אל מול
פני המנורה יאירו שבעת הנרות. הדא הוא
דכתיב (מלכים ל"ד י') יראו את ה' קדושו כי
אין מחסור ליראיו, ע"כ. ולריך ביאור מה
השייכות של פסוק זה לפרשתן. ולפי דברינו
אתי שפיר, דכוונת המדרש דשכר זה
שנתחזקו צמנות הדלקת המנורה האחרונה
ציראת ה', על ידי זה אין מחסור ליראיו,
נשארה המנורה עומדת ללוקה לעד.

ומידי דברי זו אזכיר פה מעשה פלא,
ששמעתי מהרה"ק ר' איציקל מפשווערסק
זי"ע, שאירע שחתנו של הרה"ק משינאווא
זי"ע הרב מפרסיטיק זצ"ל, שכת להכין נר
נשמה לי"א"ז של אצותיו, שחל בשבת קודש.
וכשהגיע לתפלת מנחה בערב שבת קודש,
נוכח שעדיין לא הדליק נר, וכבר היה לפנות
ערב. וניגש לחתנו הרה"ק משינאווא זי"ע
ושאל אותו אם מותר להדליק נר על ידי
עכו"ם, ולא התיר לו.

וניגש הרה"ק משינאווא לאחד הנרות
שעל שולחנו הטוהר, ואמר לחתנו, זה יהיה
נר נשמה. ולפלא היה שדלק נר זה כל
השבת. ובמוצאי שבת אמר הרה"ק
משינאווא לחתנו צדיחותא, אצל עכשיו
תשלם למשמש בקודש עבור הנר שהיית
נריך להכין. כל זה ראה בעיניו הרה"ק
מפשווערסק.

רואים מכאן שכשאלם מתגבר בעבודתו
בכל כוחו, נותן הוא לעבודתו כח נלחי
שעומד ודולק לעד פט.

בהעלותך את הנרת אל מול פני
המנורה יאירו שבעת
הנרות (ח' ז'). דקדקו המפרשים מדוע
תיצת "הנרת" הראשון כתוב חסר, והשני
כתוב מלא. וביארו בהקדם דברי הרמב"ן
בפרשתן לזכר הא דאיתא במדרש (במד"ר
פר' ט"ו אות ו'), אתה מוצא למעלה י"א
שצטים הקריבו, ושצט אפרים הקריב, וכל
הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי. ומי
היה נשיאו של לוי זה אהרן. שנאמר (י"ז י"ח)
ואת שם אהרן תכתוב על מטת לוי. ואהרן
לא הקריב עם הנשיאים, והיה אומר לוי, ש
שם צצילי אין הקדוש צרוך הוא מקבל
שצטו של לוי.

אמר לו הקדוש צרוך הוא למשה, לך
אמור לו לאהרן, אל תתירא לגדולה מזו
אתה מתוקן, לך נאמר דבר אל אהרן
ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, הקרצנות
כל זמן שצית המקדש קיים הם נוהגים, אצל
הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו,
וכל הצרכות שנתתי לך לצורך את בני, אינן
צטלין לעולם, ע"כ.

והקשה הרמב"ן הלא הדלקת המנורה
גם כן צטילה לאחר חורבן בית המקדש.
ותירך דהשי"ת נתכוין לרמו לאהרן על נרות
חנוכה, שהם נוהגים לעולם, אף לאחר

פט. נאמר בנישואי בת ידידנו היקר באנשים גבאי בית מדרשנו הרב אהרן מנחם מענדיל הנקרא מענדי ביוד
הי"ו. עב"ג החתו נ"י למשפחת נעצער שטימלער הי"ו.

חורבן בית המקדש, וכן צרכת כהנים נוהגת לעולם, אתדה"ק.

והנה הנם צנר חנוכה היה שלא היה שמן להדליק המנורה, כי לא מלאו רק פך שמן טהור אחד, ולא היה צו להדליק אלא ליום אחד, וצדריך גם נתמלאו הנרות שמן שמונה ימים. וזה רמזה לנו התורה צמה שנכתב "הנרת" הראשון חסר, להורות דלא היה להם די שמן להדליק הנרות שמונה ימים, והשי"ת עשה גם, ונתמלאו הנרות שמן שמונה ימים. ולכן "נרות" השני מלא.

ואפשר לרמוז בפסוק לעניינו, צעמדנו צשמחת חתן וכלה, דהנה נר רומז על האדם, כדכתיב (משלי כ' כ"ז) נר ה' נשמת אדם, וזה רומז נרות, מיעוט רצים שנים, שהם החתן והכלה. כי שני פעמים "נר" בגימטריא ת"ק, כמנין איברי איש ואשה, כי צא"ש רמ"ח איברים וצא"ש רנ"ב, עולה יחד ת"ק.

וזהו הצרכה לחתן וכלה בהעלתך את הנרות, צעת שזוכים חתן וכלה להתחתן, יאירו שצעת הנרות, שצעה רומז על שש קלוות, היינו ארבע רוחות מעלה ומטה, ומספר השציעי מורה על פנימיות הדבר, והיינו שזכו לצנות דורות נעלים ושלמים בכל המוצנים.

* * *

עוד אפשר לרמוז לעניינו, דהנה עומדים אנו צשמחת חתן וכלה אשר ה"נרת" חסרים, כי חסרים פה האב והסבא מלד

הכלה. ואם כן צעני צשר נראה שהנרות הנשמות הללו חסרים כאן, אצל איתא בוזהר הקדוש (פרשת פנחס ח"ג רי"ט ע"ב) שמגרשים את האצות ממקומותיהם בגן עדן, לרדת שמו צשמחת הנאנאים.

ושמעתי מהגה"צ מוה"ר איציקל מפשעווארסק זי"ע, שעד ג' דורות צאים האצות להשתתף אלל שמחת הנאנאים. וסיפר עוד שצנישואי אחותו אמר דו"ז הגה"ק משינאווא זי"ע, שנשמות מששה וצצעה דורות מגיעים להשתתף צשמחה. וציקש מהנשים לפנות מקום לנשמות הצאים מעולם העליון.

וזה רומז הכתוב בהעלותך את הנרת, אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות, והיינו שהנשמות הנראים פה חסרים, כי אינם אחנו, אצל אל מול פני המנורה יאירו שצעת הנרות, צעולם האמת הם עומדים להליץ טוב לפני כסא הכבוד, להאיר על החתן והכלה, מאור שצעת קני המנורה, שפע צרכה והללחה, ויקוים צנו ישש עליך אלהיך כמשוש חתן על כלה, אמר"ל.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' צ'). דקדקו המפרשים מדוע תיצת "הנרת" הראשון כתוב חסר, והשני כתוב מלא.

ואפשר לבאר בהקדם דצרי מחותני ראש ישיבת טשעצין צעל צרכת שמעון זל"ל, שכתב לבאר דצרי רש"י שלך גדולה משלהם

שאתה מדליק ומטיב את הנרות, ע"כ. והקושיא ידועה מדוע הדלקת המנורה חשובה יותר מכל הקרצנות. ועוד קשה מדוע אמר שאתה מדליק ומטיב את הנרות. הלא קודם נריך להטיב את הנרות, ואחר כך להדליקם.

וביאר דהנה מצוה במדרש ובספרים הקדושים שהנרות רומזים לאור התורה. והנה מעלת כח התורה הוא שמוכך ומנקה את נפש האדם, גם צעת שהוא מלוכלך בחטאים, וכמו שאמרו חז"ל (פתיחה דאיכה רמזי ב') המאור שבה מחזירן למוטב, מה שאין כן הקרצנות, שנריך האדם לשוץ על חטאיו לפני שמקריב קרבן, שאם לא כן לא יועילו לו, כדכתיב (משלי כ"א כ"ו) זבח רשעים תועבה.

ולבן הדלקת המנורה חשובה יותר מהקרצת הקרצנות, כי על ידי כח התורה יכול האדם להזדכך, אף אם הוא שקוע בחטאיו עדיין. וזהו אחי שפיר הלשון שאתה מדליק ומטיב את הנרות, כי על ידי שהוא מדליק היינו עוסק בתורה, הוא מטיב את הנרות, הוא מוכך את נפשו ונשמתו, אתה דה"ק.

ואפשר להוסיף על דבריו דדישון המנורה הרמוז למעשה הזיכוך, מרמוז שנריך לזכך גם את הפגמים הבאים עם המנורה, כגון העושה על מנת להתפאר וכדומה.

וזה רמזה התורה צוית "הנרת" חסר, שגם אם צעת ההדלקה דהיינו צעסקו בתורה הוא צחינת חסר, שנשמתו פגומה וחסרה, על ידי כח התורה יאירו שצעת

"הנרות" כתיב מלא, שיזכה להשלים נשמתו ולזככה מכל סיג ופגם.

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ב'). איתא בזרע קודש מב"ק אא"ז מראשין זי"ע אל' מול' פני' המנורה', סופי תיבות 'לילה'.

ואפשר לזכר הרמז בזה בהקדס דצרי האמרי נועם צפרשתן (אות ח' ד"ה או יאמר צהעלותך) שהכהן המדליק את הנרות צין הערבים, צהשפעתו הקדושה פעל התעוררות כללות בני ישראל, לקיים מה שכתוב (איכה ב' י"ט) קומי רוני כלילה, וכדרשת חז"ל (ילקוט שמעוני משלי רמז תתקס"ד) רינה של תורה, רינה של תפילה. כי זהו טבע האור שאינו מניח לישון, ועל ידי שהדליק המנורה, האיר אור צעיני בני ישראל שלא יוכלו לישון ויעסקו בתורה.

ועל פי דבריו הקדושים אחי שפיר הרמז אל מול פני המנורה, סופי תיבות לילה, כי על ידי הדלקת הנרות, מתעוררים בני ישראל כלילה, ועומדים בצית ה' כלילות לעסוק בתורה ותפילה.

עוד אפשר לומר בהקדס דצרי הרה"ק מוהר"א מבעלזא זי"ע, לזכר הא דאמרו חז"ל בגמרא (ברכות ח' ע"א), אמרו ליה לרבי יוחנן איכא סבי צבל, תמה ואמר למען ירצו ימיכם וימי צניכם על האדמה כתיב (דברים י"א כ"א) ולא צחץ לארץ, כיון דאמרו ליה מקדמי ומחשכי לצי כנישתא, אמר היינו דאהני להו, ע"כ.

והקשה הלא בכתוב מפורש למען ירבו ימיכם על האדמה, שהיא ארץ ישראל. ואם כן מה אהני דמקדמי ומחשכי לצי כנישתא. ותירץ דמכיון שמקדמי ומחשכי לצי כנישתא, הרי הם משימים לילות כימים, ועושים את ימיהם בצחינת ימי השמים, כי בשמים אין חשיכה אלא לילה כיום יאיר, כי אין שם זריחה ושקיעה כמו בארץ, ואם כן שפיר נזכר בכתוב גם להם אריכות ימים, כדכתיב כימי השמים על הארץ. ודפח"ת.

וזה אפשר לרמוז בכתוב (ח' ג') ויעש כן אהרן, "כן" עם האותיות בגימטריא "חיים" עם האותיות, והיינו שעל ידי הדלקת המנורה על ידי אהרן הכהן, זכו בני ישראל לעמוד בצית ה' כלילות לעסוק בתורה, בצחינת ימי השמים, ועל ידי זה ניתוסף להם שנות חיים.

אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ז'). ודקדקו המפרשים דהוה ליה למימר, יאירו ששת הנרות, דהלל כל הנרות האירו כנגד הנר האמצעי.

ובבר הרגיש בזה הרשב"ם שכתב בפרשת תרומה (שמות כ"ה ל"ו) צמעשה המנורה צפסוק והעלה את נרותיה והאיר על עזר פניה, וז"ל: ידליק הפתילות אל עזר מול המנורה, שזהו לצד השלחן שכנגדו, כדכתיב (כ"ו ל"ה) ואת המנורה נוכח השלחן. וכן כתיב אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, שכל שבעתן מאירין לצד השלחן שכנגדו לפניו. עכ"ל. נראה שהציא ראייה לפירושו מן המקרא שלפנינו מדכתיב יאירו שבעת הנרות ולא ששת הנרות.

ואפשר לומר הרמוז בזה, דהנה המנורה רומזת לאור התורה, והשלחן רומז לעניי גשמיות, וצא להורות לאדם שהתורה נריכה להאיר את כל עניי הגשמיות, שכשעוסק בהם לא יהיה שקוע בגשמיות, אלא יאיר את הגשמיות באור התורה.

ובראיתא בדרך חיים למחר"ל מפראג (אבות פ"ג מ"ד) לבאר המשנה שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו משולחנו של מקום. והיינו דהאוכל שאוכלים שם הוא משולחן גבוה קוצי, ואינו דומה אדם הזוכה לאכול ממש על שולחנו של מלך, לאדם אשר מזונותיו שלוחים לו מהמלך, דבדאי מי שאוכל על שולחנו של מלך הוא זכיה גדולה מאוד.

נמצינו למדין מכאן שכשאדם מאיר את הגשמיות על ידי אור התורה, אזי כל מה שעושה נהיה בצחינת משולחן גבוה קא זכי, וממילא מתעלה על ידי זה מעלה מעלה.

וזה אפשר לרמוז בכתוב (י"ג י"ז) עלו זה צנגז ועליתם את ההר, ואיתא בבעל הזורים "את ההר" בגימטריא "תורה", והיינו שתעמוד להם זכות התורה, ע"כ. ולדרכנו יש לומר עלו זה צנגז, נגז רומז למנורה העומדת בדרום, והיינו דבכת המנורה, דהיינו על ידי שיאיר אדם את כל עניינים הגשמיים שלו באור התורה, על ידי זה ועליתם את ההר, יהיה לו עליה בתורה ומצות, ויתרומם מעלה מעלה.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות (ח' ז'). איתא במדרש (במד"ר פר' ט"ו אות ו')

למה נסמכה פרשת מנורה לפרשת נשיאים, לפי שראה אהרן חנוכת נשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם צחוכה, לא הוא ולא שצטו, אמר לו הקדוש צרוך הוא חיך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות ערב וצוקר וכו'.

והקשה באור החיים הק' מה נחמה היא זו הלא אין מעשה זה מקביל לחנוכת המזבח. גם מדוע השי"ת פייס את אהרן דווקא צמנורה ולא צקרבנות שהוא מקריב. ותירץ בהקדם מה שנחלקו צגמרא (מנחות פ"ח ע"ב) אם הנרות צצמנורה היו נפרדים מהמנורה או מחוצרים למנורה. ואפילו מאן דאמר דהיו מחוצרים למנורה, סובר שהיו הקנים שצהם הנרות קצועים, דקים, וכשהיה אהרן הכהן צא להטיב הנרות, היה מכופף הקנים ומיטיבם, כמו שכתב רש"י (שם ד"ה של פרקים).

וזהו כוונת תשובת ה' לאהרן, כי אהרן היה מתאנח על חנוכת המזבח, והשיבו הקדוש צרוך הוא חיך שלך גדולה וכו', פירוש מעשה המנורה שמוריד הנרות ומקנחם, וחוזר וצונה אותם מחדש ומדליקה, הרי הוא כל יום כעושה מעשה חדש, שמחנך הוא המנורה צכל הדלקה והדלקה.

וגם לסצרת האומר שהיו הנרות מחוצרים, כיון שהיה כופף הנרות למטה עד שיקנחם, וחוזר ומעלה אותם למקומם, נחשב זה לחינוך מחדש צכל יום. וזה שאמר לו השי"ת שלך גדולה משלהם, כי חנוכת המזבח היתה רק פעם אחת. אחדה"ק.

ואפשר לרמוז דצריז הקדושים לענינינו, שנמנאים לנו צנישואי חתן וכלה מגוע קודש אראלים ותרשישים, אשר דרך התורה כצושה לפניהם מדור דור, ממש מקשה אחת זה צטהור עד ירכה עד פרחה, כולם יראים ושלמים, עושים רלון קונם. ועכשיו מוטל על הדורות החדשים ההולכים לצנות ציתם על דרך ישראל סצא, להמשיך את השרשרת הזה.

והנה נר רומז על האדם, כדכתיב (משלי כ' כ"ו) נר ה' נשמת אדם. וזה רומז צהעלותך את הנרות, מיעוט נרות שנים, שהם החתן והכלה. כי שני פעמים "נר" צגיימטריא ת"ק, כמנין איצרי איש ואשה, כי צאיס רמ"ח איצרים וצאשה רנ"ב, שעולה יחד ת"ק. ותפקידם להעלות את הנרות, היינו שיקצעו את הנרות צמקומם הנכון, לחצרים אל המנורה, רומז שילכו צדרך אצותיהם ואז יתחצרו הנרות שרומזים לצנים, אל המנורה שרומזת לאצות. וידליקו הנרות צכל יום מחדש, צכדי להמשיך את שרשרת הזה, שיזכו להאיר את הדורות הצאים, ויהיו צחינת אהרן הכהן, שנאמר צו להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, שלא ישנו מדרך אצותיהם, אלא ימשיכו להיות חוליה נוספת צשרשרת הזה צא.

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה באשר צוה ה' את משה (ס' צ' ג'). איתא במאור ושמש לצאר הכתוב דהנה

צא. נאמר בנשואי בני ידי"נ שלשלת היוחסין הרא"ו שפירא שליט"א והרש"ב שיפער שליט"א.

הנדיק נקרא כהן, ונרות רומז לנשמות בני ישראל, והיינו שהנדיק אשר עוסק להעלות נשמות בני ישראל להדבק אל השי"ת, ומלביץ את נשמתם, צריך לראות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, "מול" היינו מרחוק, היינו אפילו צעת שהם נוסעים לציתם וחוזרים אל עסקיהם, שיהיו דבוקים בשי"ת, כי דרך האדם צעת אשר נמצא אלל הנדיק מתלהב נפשו עד מאוד, אך צעת שחוזר לציתו נכזה ההתלהבות. ועל כן עבודת הנדיק לראות שישאר ההתלהבות בנפש האדם, גם צעת שנפרד ממנו, אמתה"ק.

ואיתא מב"ק הגה"ק בעל האהבת ישראל מויוניץ זי"ע, לבאר את הכתוב ויעש כן אהרן, ופרש"י להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, דהנה אמרו חז"ל (כלה רצמי פ"ב) כך היתה אומנתו של אהרן הנדיק, היה שומע על שנים שהן מריצים, הלך אלל האחד, ואמר לו פלוני שלום עליך רבי. והוא אומר לו שלום עליך רבי ומורי, מה מבקש מורי כאן. הוא אומר לו פלוני חזרך שגרני אללך לפייסך, מפני שאמר אני סרחתי על חזרי. מיד אותו איש מהרהר בדעתו, וכי זה הנדיק בא אלי לפייסני. והיה אומר לו רבי אני סרחתי עליו. והלך אלל האחר ואמר לו כן, פגשו שניהם בדרך, זה אומר לזה ימחול לי מה שאני סרחתי, וזה אומר לו כן, ע"כ.

והנה אף שמפני דרכי שלום מותר לאדם לשנות דיבורו, כמצואר בגמרא (יבמות ס"ה ע"ב) מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, אבל יש בזה קצת פגם במדת האמת, לפי

דרגתו הגבוהה של אהרן, כדרשת חז"ל (יבמות קכ"א ע"ב) על הכתוב (מלכים י' ג') וסביציו נשערה מאוד, שהקצ"ה מדקדק עם הנדיקים כחוט השערה.

אמנם אהרן לא הולך לשנות בדבריו מפני השלום, כי צעת שאמר לאדם שפלוני חזירך מתחרט על המעשה שעשה לך, על ידי דיבוריו הקדושים נכנסה חרטה בלב פלוני חזרו, וצאמת התחרט על מעשהו, וזהו להגיד שצחו של אהרן שלא שינה. אמתה"ק.

ואפשר לשלז שני הפירושים יחדיו, דהנה כתיב (משלי י"ב י"ט) שפת אמת תכון לעד, וממילא אם המוכיח המעורר את קהל יראיו, שלם במידת האמת, אזי בודאי דבריו עושים רושם על נפש השומעים לעד, גם צעת שהולכים ממנו.

והנה אהרן היה שלם במדת האמת, כמו שכתוב במלכ"י (צ' ו') תורת אמת היתה צפיהו ועולה לא נמצא צשפתיו. ותרגם יונתן אוריתא דקושטא הוה צפומיה ושקרא לא אשתכח צספותיה. ורמז דבר זה כאן כמו שאמר רש"י מגיד שצחו של אהרן שלא שינה, וכציאור האהבת ישראל, ועל כן יכל להעלות הנרות נשמות בני ישראל, אף צעת שהיו רחוקים ממנו, כי כח השפעתו היה נכחי, על ידי מידת האמת שהיתה בו.

ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה (ס' ג'). ופרש"י להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, ע"כ. וכבר תמחו המפרשים מה הרבותא באהרן ששמע לקול ציווי השי"ת ולא שינה.

ואפשר לומר בהקדם מה שיש לדקדק בלשון הכתוב בהעלותך את הנרות ולא את הדליקן את הנרות. ודרשו חז"ל (הוצא גרש"י) מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב, ע"כ.

והקשה במלוא העומר להגאון מפלאצק וצ"ל, מדוע היו צריכים את המעלה הזאת, הלא המנורה היתה גבוהה י"ח טפחים, וגובה אדם צינוני ג' אמות שהם י"ח טפחים, ואם כן היה יכול להדליק המנורה בלי לעלות על המעלה. ותירץ על פי הא דאמרו חז"ל (סוטה ל"ח ע"א) שהכהן גדול לא היה מגביה ידיו למעלה מן הציץ. ולכן אמר השי"ת לעשות המעלה לפני המנורה, בכדי שלא ינטרף הכהן גדול להגביה ידיו למעלה מן הציץ.

והקשו רבים הלא אהרן הכהן היה גבוה עשר אמות כמו משה רבינו, ואם כן לא הותרך למעלה הזו, בכדי שלא יגביה ידיו מעל הציץ. ועיקר הפרשה נאמרה לאהרן.

אמנם באמת הרצה טעמים וכונות יש בכל מלה. ואפשר לבאר בהקדם מה שאמרו חז"ל בכות של צרכה (צרכות נ"א ע"א) מגביהו מן הקרקע טפח, ופירשו בזה גדולי חסידות חב"ד, דזה בא לרמוז על הגבהת האדם מן הקרקע, היינו מהגשמיות והארציות טפח, והיינו שבעת צרכת המזון, צריך האדם לנתק את עצמו מהגשמיות שהיה שרוי בו.

והנה הכהן העומד על אדמת קודש בצית המקדש, מקום המקודש ביותר, בעת שצא להדליק המנורה, בא הכתוב לרמוז לו

שיגביה את עצמו מן הקרקע, והיינו שיהיה מרומם מכל גשמיות.

ובזה אתי שפיר מה שאמרו חז"ל להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, דהנה אהרן הכהן שהיה מוצח האנושי היה יכול לפטור עצמו מלעלות על המדריגה הזו, מחמת צ' סיבות. א. כי מחמת גובהו לא היה צריך לה. ב. מחמת כח קדושתו הגדולה. אף על פי כן לא שינה, כי אהרן הכהן לא חקר אחרי הטעמים, לדעת אם הם שייכים בו או לא, אלא מכיון שננטוה משה לעשות מעלה למנורה, מיד עלה אהרן עליה בלי שום התחכמות, וזהו שצחו של אהרן.

וזהו הענין של הריקודים בשמחת חתן וכלה, כמצואר בספר אור לשמים דהענין של ריקודים הוא, שירומם אדם את עצמו מן הקרקע ויתרחק ממנה.

ובזה אפשר לבאר הא דאמרו חז"ל בגמרא (כתובות ט"ז ע"ב) תנו רבנן כיצד מרקדין לפני הכלה, בית הלל אומרים כלה נאה וחסודה, היינו שאדם אשר זוכה לכלה נאה צמעים טובים, כמו שאומרים צמסלי (נ"א י') אשת חיל מי ימצא וגו', הוא יכול להגיע לצחינת ריקוד, שהוא יכול להתרומם מכל הארציות והגשמיות.

ובזה אפשר לבאר הא דאמרו חז"ל בגמרא (סוטה ל"ד ע"ב) על הכתוב (י"ג ט"ז) ויקרא משה להושע בן נון יהושע. שמה רבינו התפלל עליו יה יושיעך מעלת מרגלים, דהנה ביארו הספרים הקדושים הטעם דעל כלב לא התפלל משה, כי בכלב כתיב (י"ד כ"ד) ועבדי כלב עקב היתה עמו

רוח אחרת, רוח אחרת לשון נקבה, רומז
לأשתו מרים הנציאה, שהיא שמרה עליו
שלא יכשל בעצת מרגלים.

ולפי זה אחי שפיר דמשה התפלל עליו
יה יושיעך מעצת מרגלים, דהנה אמרו חז"ל
בגמרא (סוטה י"ז ע"א) דריש רבי עקיבא איש
ואשה זכו שכינה שרויה ציניהם, ופרש"י
שם הקצ"ה י' משמו באיש, וה' משמו
באשה, והיינו שם יה, וזה אמר לו משה יה
יושיעך מעצת מרגלים, דהיינו שהשם
יעזרהו שתהיה אשתו לעזר כנגדו, ועל ידי
זה ישרה השם יה עליו, וישמר מעצת
מרגלים. עצת מרגלים רומז על עצת יצר
הרע המיעץ לאדם ללכת אחרי הרגילות
לעשות מה שלבו חפץ בכל עניני הגשמיות.
ועל ידי ששכינה שרויה ציניהם אז זוכה
האדם להתרומם מהגשמיות.

וזה (י"ג ב') ויתורו את ארץ כנען, לשון
יתרון, שעל ידי ההתעלות מכניסים ענין של
יתרון בהארציות, וכמו שפירש החתם סופר
את הפסוק (תהלים ל"ג ו') בדבר ה' שמים
נעשו, שעל ידי דבר ה' זו התורה נעשה
מהארציות שמים צב.

ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה
נרותיה באשר צוה ה' את משה (מ'
ג). וברש"י להגיד שבחו של אהרן שלא
שינה, ע"כ. מרגלא בפומיה דב"ק אא"ז
הגאון מראדמישלא וצ"ל לצאת הכתוב
בשם הרה"ק מגארליץ זי"ע, דהנה אהרן
הכהן מדתו היתה אוהב את הצריות

ומקרבן לתורה (אבות פ"א מ"ז), ועל כן היה
חפץ לקרב גם את הרחוקים לגמרי מדרך
ה', שנכזה גחלתם לגמרי רח"ל.

אמנם משה רבינו אמר לו (מ' א')
בהעלותך את הנרות, הנרות רומז לנשמות
כדכתיב (משלי כ' כ"ו) נר ה' נשמת אדם.
היינו צעת עוסקך להעלות נשמות בני
ישראל, תציט אל מול פני המנורה, ותראה
אם יש עדיין נילוך של קדושה צפנימיות,
ואם לאו אל תתעסק עמהם. וזהו להגיד
שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שאהרן
הכהן ציטל דעתו אל משה רבינו, ולא קירצ
את נשמות בני ישראל אשר נתרחקו לגמרי
מנור מחנצתם. אחדה"ק.

והנה באור החיים הקדוש דקדק למה
אמרה התורה בהעלותך את הנרות, ולא
בהדליקך את הנרות. ולהג"ל אחי שפיר,
דהלקה שיך צנר הנכזה לגמרי, אף על פי
שצדין תורה המוסיף שמן צנר דולק בשבת,
חייב משום מצעיר (צ"ה כ"ב ע"א), אבל
צמזון הפשוט הדלקה שיך צנר שנכזה
לגמרי, מה שאין כן העלאה שיך רק צנר
דולק, אך מכיון שאינו דולק טוב, לרין
להעלותו, שידלק יפה. ולכן אמר הכתוב
בהעלותך את הנרות, לרמוז דמדובר פה
בנשמות אשר נתרחקו מדרך השם, אבל
עדיין יש בהם נילוי קדושה.

והנה שמעתי צ"ס הגה"ק בעל אהבת
ישראל מויוזניץ זי"ע, לצאת את הכתוב ויעש
בן אהרן. וברש"י להגיד שבחו של אהרן
שלא שינה, דהנה אמרו חז"ל (כלה רמז פ"ב)

צב. נאמר בנישואי החתן יעקב צבי בר"ש גערטנער נ"י.

כך היתה אומנתו של אהרן הנדיק, היו שומע על שנים שהן מריצים, הלך אלל האחד ואמר לו, פלוני שלום עליך רבי. והוא אומר לו שלום עליך רבי ומורי, מה מבקש מורי כאן. והוא אומר לו פלוני חזרך שגרני אללך לפייסך, מפני שאמר אני סרחת על חזרי. מיד אומרו איש מהרהר בדעתו, וכי זה הנדיק בא אלי לפייסני. והיה אומר לו רבי סרחת עליו. והלך אלל האחר ואמר לו כן. פגשו שניהם בדרך, זה אומר לזה ימחול לי מה שאני סרחת, וזה אומר לו כן, ע"כ.

והנה חף שמפני דרכי שלום מותר לאדם לשנות בדיבורו, כמבואר בגמרא (יבמות ס"ה ע"ב) מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, אלל משמים לא רצו שיהיה מידת האמת של אהרן הכהן פגומה, על כן הכניסו הרהור תשובה לכל אחד מהם שבאמת יתחרט על מעשהו.

וזהו להגיד שזכו של אהרן שלא שינה, דבאמת לא הוצרך לשנות בדבריו, כי בעת שאמר לאדם, שפלוני מתחרט על המעשה שעשה לך, באמת נכנס חרטה בלבו פלוני, והיה מתחרט על מעשהו, אתדה"ק.

ובזה אפשר לבאר דברי התנא (אבות פ"א מ"ב) הו מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הצריות ומקרבן לתורה. דמקרבן לתורה, היינו שעל ידי שהכניס הרהור תשובה בלבו כל אחד, אזי התחרטו על מעשיהם, וקיימו את מאמר הכתוב (ויקרא י"ט י"ח) ואהבת לרעך כמוך, שזה כלל גדול בתורה, ואידך פירושא זיל גמור (שבת ל"א ע"א). וממילא אין לך מקרבן לתורה יותר מזה.

והנה איתא בשפת אמת לאא"ז הרה"ק ר' פיבוש מברעזאן וצ"ל בשם חותנו הרה"ק ר' אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע, לבאר את הכתוב (מהלים פ"ד ו') אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלצצם. וקשה דפתח הכתוב בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. ומבאר דכוונת הכתוב דהנדיק אשר יש לו עוז ודביקות בהשי"ת, בכח מעשיו, מסילות בלצצם, הוא זוכה לעשות מסילות לה' בלבות בני ישראל. כן אהרן הכהן, בדרכו אשר היה אוהב שלום ורודף שלום, עשה מסילות של שלום בלבות בני אדם, מבלי שיסנה בדיבורו כי כן נעשה באמת.

ואפשר לתת טעם לשבח שענין השלום נרמז בהדלקת המנורה, משום שהמנורה מרמזת על אחדות, כי אין לך במשכן כלי מאוחד כמו המנורה שכולה היתה מקשה, בדכתיב (שמות כ"ה ל"א) מקשה תיעשה המנורה ירכה וקנה גביעיה כפתוריה ופרחיה ממנה יהיו.

והנה איתא בישמח משה (פרשת נשא ד"ה במדרש פרשה זו) לבאר מאמר חז"ל (עוקצין פ"ג מ"ב) לא מלא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלל השלום, דהשלום אינו ברכה בפני עצמו אלל מחזיק ברכה, ומהו הברכה, התורה וכל ההשפעות התלויות בה. ואם בני ישראל מאוחדים, אזי הכלי שלם ומחזיק את ההשפעות, ואם ח"ו אינם מאוחדים אזי הכלי סדוק, וההשפעות הולכות לאיבוד, כמו משקה הנוטף מכלי סדוק.

וזה שאמר הכתוב (מהלים כ"ט י"א) ה' עוז לעמו יתן ה' יצרך את עמו בשלום, עוז הוא

התורה, והיינו השי"ת שנתן התורה ל בני ישראל, והוא מצרך אותם בשלום, כי על ידי השלום יזכו בני ישראל לשמור את השפעות התורה שלא ילכו לאיצוד.

ובזה יוצן מה שמרומז במנורה ענין האחדות והשלום. כי שמן המנורה רומז לחכמה שהיא חכמת התורה, וצא להורות לנו, דקבלת השפעות מהתורה הוא רק על ידי אחדות, וצלי אחדות מפסידיים את כל ההשפעות. השי"ת יצרך את עמו בשלום, וזוכה לקבל ההשפעות הצאים מהתורה, חמן.

ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה באשר צוה ה' (ח' ג'). וצ"ל להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, ע"כ. והקשו המפרשים מה הרצותא שאהרן הכהן לא שינה ממלות הצורא יתצרך שמו. ותירצו דמכיון שהקטורת היתה בזמן הדלקת המנורה, כדכתיב (שמות ל' ח') ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, אם כן אהרן הכהן לא היה יכול לעשות את הקטורת ואת ההדלקה ביחד.

והנה הקטורת היתה מעשרת, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (יומא כ"ו ע"א) שמפני זה לא היה כהן מקטיר צ' פעמים קטורת, משום שכל הכהנים ראו לזכות בעשירות. והנה אהרן הכהן אם היה זוכה לעשירות, צודאי היה יודע איך לנצל את העשירות לכבוד שמים. אף על פי כן אהרן הכהן לא שינה עצודתו והדליק את המנורה, ולא לקח עצודת הקטורת במקומה, וזוה קיים

בעצמו מקרא שכתוב (תהלים קי"ט ע"ב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

ומדוייק זה צפסוק (תהלים קי"ט ע"ב) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. דהנה המפרשים כתבו הטעם שהדלקת המנורה כלילה, סגולתה על הארת התורה שבעל פה, כידוע (מדרש תהלים י"ט) שזמן תורה שבעל פה כלילה. וזה היה מעלת אהרן הכהן, טוב לי תורת פיך, שהעדיף כח התורה שבעל פה מאלפי זהב וכסף, יותר ממה שהיה יכול לזכות בעשירות על ידי הקטורת.

ודבר זה עשה אהרן צדדי להורות לבני ישראל לדורות, לשקוד על דלתות התורה, ולא ילכו אחרי ההצל ויהצלו^א.

וזה מעשה המנורה (ח' ד'). איתא בבעל המורים "וזה עולה י"ח, שגובהה של מנורה י"ח טפחים, ע"כ.

ואפשר לצאר על דרך רמז, ונקדים לצאר מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ה מכ"א) בן שמונה עשרה לחופה. ורמז זאת בעל הטורים צפסוק (ויקרא כ"א י"ג) והוא אשה צבתוליה יקח. וזה לשונו: "והוא" עולה י"ח, רמז לבן י"ח לחופה, ע"כ.

ואפשר לצאר בהקדם דברי הגמרא (בכורות ס' ע"ב) דלרבי אם קורא לבהמה העשירית אחד עשר, אין נעקר ממנה שם העשירי, משום דאמרינן דכוונתו לומר דזהו העישור הראשון מבהמותיו. ולפי זה אפשר לפרש שמונה עשרה, היינו העשור

צג. נאמר בנישואי החתו ר' משה צבי פערבער ב"ר דוד יהושע פערבער מעיר מונטריאל יצ"ו.

השמיני, שהוא מספר שמונים, שרומז לגבורה, כדכתיב (מל"ג י') ואם בגבורות שמונים שנה.

והנה כתיב (מל"ג מ"ה ד'-ה') חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. והדרך כלל רכב על דבר אמת וענוה נדק ותורך נוראות ימינך, והיינו דכדי לצנות בית נאמן בישראל בקדושה וטהרה, צריך האדם לקיים צנפשו חגור חרבך, וכמבואר בגמרא (ש"ג ע"א) חגור חרבך, היינו צמצום של תורה, ועל ידי שמשעבד אדם את נפשו לתורה, זוכה לצנות בית נאמן בישראל.

וזה אפשר לומר בן שמונה עשרה לחופה, היינו שההכנה לחופה, צריכה להיות על ידי שמונה עשרה, וכמו שביארנו שרומז למספר שמונים, הרומז לגבורות, והיינו צחגירת חרצה של תורה.

וזה נרמז בפסוק וזה מעשה המנורה, מנורה רומז לתורה, והיינו שעל ידי סגולת המנורה מרצה ישיבה מרצה חכמה, יכול האדם להגיע ל"וזה", לבן שמונה עשרה, להיות ראוי לחופה, שיזכה להקים בית נאמן בישראל.

ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל (ח' י"ט). הנה כתיב ואתנה לשון עמיד המהופך ללשון עזר על ידי ה' קמונה. ואפשר לבאר הרמז בזה בהקדם מה שמבואר בספרים הקדושים שלעמיד לצוא שיתוקנו כל הפגמים ויחזרו הזכורים לעבודתם בצית המקדש, כמו קודם החטא, לא יסולקו הלויים מעבודתם, אלא ישארו על מכונם ויעזדו עם הזכורים

יחדיו, ויהיה צחגינת והיה הוא ותמורתו יהיה קודש (ויקרא כ' ז').

וזה אפשר לומר רמז הכתוב ואתנה צלשון עמיד, להורות שגם לעמיד לצוא יהיה כך, שהלויים ישארו על מכונם, גם צעת שהזכורים יחזרו לעבודתם.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים בחודש הראשון לאמר (ט' א'). הקשה באור החיים הקדוש מדוע שינה הכתוב והקדים השנה קודם היום והחודש, הלא בכל התורה נכתב קודם היום והחודש, ואחר כך השנה.

ומבאר דהכתוב לא בא להורות לבני ישראל לעשות קרבן פסח, דהלא על מצות הפסח נצטוו בהיותם בארץ מצרים, כדכתיב (שמות י"ג י"ז) ושמרתם את היום הזה לדורתיכם חוקת עולם. אלא כוונת הכתוב הוא, דהנה כתיב (שמות י"ג מ"ג) כל בן נכר לא יאכל בו, ואמרו חז"ל (מכילתא בא"ט) כל בן נכר, אחד ישראל מומר, ואחד גוי צמשמע, ואם כן לאחר שצני ישראל עשו את העגל, ואמרו חז"ל (ספרי ט"ו ל"ג) כל המודה בעבודה זרה, ככופר בכל התורה כולה, היה מקום לומר דאינם יכולים לעשות הפסח. ואף דנדרשה השי"ת צחפלול משה, אצל עדיין לא נתכשרו ישראל שנמחל להם עון העגל.

לבן בא הכתוב לומר ויעשו בני ישראל את הפסח, היינו שנמחל להם עוונם, והוכשרו להיות ראויים להקריב קרבן פסח. ובזה אחי שפיר דהקדים הכתוב השנה, להורות שזה היה אחר חטא העגל, ומזה

נצין דצא הכתוב לומר שנמחל להם עון העגל, והותרו לעשות הפסח. עכדה"ק. ועדיין נריך תצלין לפי עניות דעתי.

ואפשר להוסיף ביאור בהקדס דצרי
החידושי הרי"ם (הוצא בספר גליוני הש"ס לש"צ הגר"י ענגיל) לבאר דצרי הגמרא (ברכות ב' ע"א) מאימתי קוראין קריאת שמע בערבית, משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, עד סוף אשמורה הראשונה. ויש להצין מה שייכות קריאת שמע לאכילת הכהנים בתרומתן.

ומבאר החידושי הרי"ם, דהנה יש להצין הטעם שהכהנים לא הותרו לאכול בתרומתן אחרי שטבלו, הלא כבר הוסרה טומאתם, כמו שרואים שהותרו לחולין ולמעשר. אך הכוונה בזה הוא, דאף שעציות הטומאה הוסרה מהם על ידי הטבילה, אצל עדיין נשאר עליהם רשם הטומאה כל עונת היום, עד שיגיע עונת הלילה, ואזי נטהר הכהן לגמרי.

מזה אנו לומדים דלכן נאותה עלינו התורה הקדושה לקבל עול מלכות שמים פעמיים באהבה בצוקר ובערב, ולא די בקבלת עול מלכות שמים בשחרית, מכיון שחילוף העונות צין היום ללילה, מחליף את העונות בנפש.

וזהו כוונת התנא מאימתי קורין את שמע בערבית, היינו מהיכן ילפינן דנריך לקרוא קריאת שמע בערבית, ולא די בקבלת עול מלכות שמים שקיבל עליו בשחרית, ועל זה אומר התנא משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, היינו מדין הערב שמע

צכהנים, חזינן שפיר דיש חילוק צין עונת יום לעונת לילה.

והנה המלבי"ם צפרשת צהר (ויקרא כ"ה) מצאנו ענין שציתת הארץ בשנת השמיטה, כי כשם שיש יום שלם צין כ"ד שעות, הנקרא יום של היקף החמה היומי, כן יש יום שלם של שס"ה ימים, הנקרא יום של היקף השנתי, כי החורף דומה ללילה שהכל יצא וישן, והקיץ דומה ליום שהכל חי וניעור.

ובשם שששת ימי החול הם זכר לששת הימים אשר צרא השי"ת צהם מעשה שמים וארץ, ויום השבת הוא זכר לשציתתו יתצרך שמו ציום השבת, כמו כן זה הענין, שאמר הכתוב (ויקרא כ"ה ג'-ד') שש שנים תזרע שדך וגו', וצנהה השציעית שבת שצתון יהיה לארץ שבת לה', הוא זכר למעשה צראשית, אצדה"ק.

והנה כמו שצחטא וטומאת היחיד, נריך האדם להמתין שיעצור יום שלם עד צא השמש, צכדי לסלק את הרושם הרע שהיה בעונת היום. כך צחטא העגל שהיה פגם כפול ומכופל, כמו שאמרו חז"ל בגמרא (שבת פ"ח ע"ב) אמר עולא עלוצה כלה מזנה צתוך חופתה. אמר רב מרי צרה דצת שמואל מאי קרא (שיר השירים א') "צ", עד שהמלך צמסצו נרדי נתן ריחו. על כן הוצרכו להמתין יום של שס"ה ימים, והיינו שנה שלימה, אך לא שנה מיום ליום, אלא צראש חודש ניסן, שהוא ראש השנה למלכים, עצרה שנה והוכשרו להקריב קרבן פסח.

וזהו כוונת האור החיים הקדוש, דעל כן הקדים הכתוב לומר בשנה השנית, להורות דמכיון דחלפה לה שנה, אם כן הוסרה טומאתם מהם, וממילא הוכשרו להקריב קרבן פסח, ונמחל להם חטא העגל.

ובזה נבוא לבאר הכתוב (ט' ז') ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבטלי הקריב את קרבן ה' צמועדו בתוך בני ישראל. והקשו המפרשים מה היתה טענתם למה נגרע, הלא הם אמרו בפירוש הטעם, שהוא משום שהיו טמאים לנפש אדם, ואונס רחמנא פטריה.

ולפי דברינו יבואר היטב, דכוונתם בשאלתם למה נגרע הוא, דהם חשבו שהטעם שלא הוכשרו להקריב קרבן פסח, הוא משום שעדיין לא נמחק מהם חטא המדבר מכל וכל, ועל כן נסתובב להם סיבה משמים שלא יוכלו להקריב קרבן פסח.

אך לאחר שראו שנלטו לעשות פסח שני, אזי הבינו שבאמת נתקבלה תשובתם, ואינם נדחים מהפסח מחמת חטא העגל, אלא מחמת שנטמאו בטומאת מת.

למה נגרע לבטלי הקריב את קרבן ה' צמועדו בתוך בני ישראל (ט' ז'). הנה פרשה זו היא לימוד לכל איש ישראל, גודל מעלת ההשתוקקות לדבר מצוה. דהנה אותם האנשים מחמת שנשתוקקו לקיים מצוה ה', זכו שניתנה להם מצוה מיוחדת פסח שני, ונקבעה מצוה זו לדורות בתרי"ג מצות.

ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבטלי הקריב את קרבן ה' צמועדו בתוך בני ישראל (ט' ז'). באור החיים הקדוש דקדק מה זה שאמרו למה נגרע צלשון תמיה, הלא הם צמו פיהם אמרו על מה ולמה, להיותם טמאים, עיין שם תירוטיו היקרים. עוד דקדק על אמרו לנפש אדם, ולא סגי בנפש צלצד.

ובתב באגרא רבלה וזה לשונו: והנראה דעיקר תואר אדם הוא להצדיק אתם קרוין אדם (יצמות ס"א ע"א), צגימטריא מ"ה כמספר השם הקדוש [הויה צמילוי אלפין]. והנה אמרו חז"ל (כמוצות ק"ג ע"ב) משמת רבי צטלה קדושה, ומבואר שם בתוס' (ד"ה אותו היום) שיש דעות שהצדיקים אינם מטמאים במיתתם. ויש לזה סמך צירושלמי (ברכות כ"ג ע"ב) כשמת רבי הוו מכרוז אין כהונה היום. וכן צמדרש שוחר טוב שאליהו ז"ל נתעסק בקצורת ר' עקיבא ואמר לתלמידיו שהצדיקים אינן מטמאים. וכן נוהגין צארעא קדישא עד היום שהכהנים הולכים על קברי הקדושים.

והנה לפי זה אותן האנשים היו נושאי ארונו של יוסף, לחד מאן דאמר (סוכה כ"ה ע"ב), או שטימאו את עצמם לנדב ואציהוא קדושי עליונים, לחד מאן דאמר שהיו מישאל ואללפן. וחשבו צקל וחומר, הלא טומאת הכהנים הוא צלאו ונדחה אלל הצדיקים, והכהנים קדושה יתירה נוהגת בהם, מכל שכן שלא יטמאו הצדיקים את האדם להיות נדחה מקרבן פסח. וזה שאמרו אנחנו טמאים (רק) לנפש אדם

(דקדושה, שלא שלטה צצשרם זוהמת הנחש ואין זהם טומאה, אם כן) למה נגרע כו'.

ואחשבה צאפשר משום הכי לא נאמר להם שום תשובה רק לישראל בכלל, והאמת הם עשו את הפסח צמועדו. והנה צצנות צלפחד נאמר להם תשובה, מה שאין כן צכאן אי אפשר לצאר זה, כי כל אחד יאמר כן, והצן כי עמוק הוא. עכ"ל האגרא דכלה.

ופירוש סוף דצרי דהטעם שלא נאמר להם תשובה רק לצני ישראל, משום דצאמת הם לא נטמאו ועשו הפסח צמועדו, רק הכתוב לא אמר זאת, מכיון שדצר זה אם הצדיקים מטמאים או לא, אי אפשר לאדם לפסוק, רק קמי שמיא גליא מיהו הצדיק שאין צו זוהמא כלל.

וב"ק אא"ז וצ"ל בשפתי מהר"ש חירץ, דהנה מצואר צגמרא (סוכה כ"ה ע"א) אותם אנשים מי היו, נושאי ארונו של יוסף היו, ע"כ. והיו מותרים לטמאות את עצמם למת, על אף שיפסידו קרבן פסח, משום דהעוסק צמלוא פטור מן המלוא.

והנה אונס הוי כמאן דלא עבר, אצל כמאן דעציד לא הוי, ואם כן לא נחשב להם כאילו עשו פסח. ואף על פי שאמרו חז"ל צגמרא (קידושין מ' ע"א) חשב לעשות מלוא ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, היינו שמקבל שכר כאילו עשה, אצל מלאך לא נצרא ממעשה זה, כי צכדי שיצרא מלאך, צריך לעשות מעשה המלוא צפועל.

ועל כן טענו אנחנו טמאים לנפש אדם, דהיינו לישראלים הנקראים אדם, וממילא כל הגרמא הוא מלד שקיימנו מצות השי"ת, ולא מחמת אונס ומניעה טבעית, ואם כן למה נגרע לצלתי הקריצ קרבן ה' צמועדו, מדוע לא נוכה גם אנחנו שיצרא מלאך מהמלוא שלנו, וכעין זה כתב הספורנו, אתדה"ק.

והנה מה שכתב ב"ק אא"ז זי"ע שכן כתב הספורנו, לא מלאתי צספורנו מפורש כדצרים האלו. אך מלאתי כתוב צספורנו צזה הלשון, אנחנו טמאים לנפש האדם למה נגרע, מאחר שהיתה טומאתנו לדצר מלוא, למה תהיה גוררת עצירה, עכלה"ק.

ואפשר לצאר דצרי הספורנו, צהקדם דצרי המדרש שמואל, על הא דאיתא צמשנה (אבות פ"ג מ"ד) עשה רצונו כרצונך, דהנה טבע האדם הוא, יש לו מנה רואה מאתיים, וכפי אשר יגדל עושרו של אדם, כך מתאווה להעשיר יותר ויותר. כמו כן צריך להיות האדם צעניני עצודת השי"ת, שיתאוו להתעלות מעלה מעלה, ולעשות עוד מצות, וזהו עשה רצונו כרצונך, שתשאף לעצודת השי"ת, כמו שאתה שואף צדצרים הגשמים.

והנה אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"צ) מלוא גוררת מלוא, והיינו דעל ידי שעושה האדם מלוא, נצרא ממנה מלאך הדוחקו לעשות עוד מלוא. וכל זה הוא דווקא צעושה המלוא צפועל, שאז נצרא מלאך צגוף ונשמה, אשר דוחק את האדם לעשות עוד מלוא, מה שאין כן כשאינו עושה המלוא צפועל אין נצרא מלאך.

וזהו כוונת הספורנו מאחר שהיתה טומאתו לדבר מצוה, ואינו מחמת אונס וכדו', אם כן למה תהיה גוררת עצירה, הלא אדרבה צריך להעשות מלאך אשר יגרור אותנו לעוד מצוות, כי הרי כל טומאתו הוא מחמת המצוה, ואם כן שפיר אחי דברי הספורנו כדברי כ"ק אל"ז זל"ל.

אמנם הקצ"ה מילא חסרונם ונתן להם מצות פסח שני שעל ידה נצטרף להם מלאך כרצונם.

חקקה אחת יהיה לבם ולגר ולאזרח הארץ (ט' י"ד). איתא באור החיים הקדוש לצאר הכתוב, דהנה יש להצין מדוע השמיע הכתוב במצוה זו דייקא דגר מחויב לקיימה, הלא הוא מחויב לקיים כל התורה.

ומבאר דהיה מקום לומר, היות והגרים לא היו צשיעצוד מצרים לא הם ולא אבותיהם, אם כן אף על פי שהוא מחויב לקיים כל התורה, אצל את מצות הפסח אינו צריך לקיים, לכן אומר הכתוב, דגם מצות פסח מחויב הוא לעשות, מכיון שאף על פי שהוא לא היה שם, אצל ישראל שהם שורש הקדושה היו צמרים, ואם היו בני ישראל נשארים צמרים, אז גם הענפים שהם הגרים היו נאצדים, ואם כן שפיר חשיב כאילו היה צמרים.

ואפשר לומר עוד צביאור הכתוב דהנה נחלקו בגמרא (סנהדרין כ"א ע"א) אי דרשינן טעמא דקרא או לא. אצל במקום דהכתוב צעלמו אומר הטעם, צודאי דרשינן טעמא דקרא.

אמנם צריך האדם לדעת, שכל המצות שורשם במקום גבוה מאוד, כמו שאמרו בזוהר (ס"ב ז' ע"ב) אורייתא וקודשא צריך הוא חד הוא, ואם כן אף במקום שנאמר צו טעם עדיין יש צו סודות עמוקים שאין אנו יכולים להשיגם.

וההובחה לזה מהא דאמרו חז"ל בגמרא (יומא כ"ח ע"ב) קיים אברהם את כל התורה כולה. ולכאורה איך יכול היה לקיים מצות מצה וד' כוסות ומרור, הלא בני ישראל עדיין לא היו צמרים, ולא היה שייך כל טעמי מצות אלו. אלא על כרחך צריך לומר שאין הטעם סיצת המצוה, אלא אדרבה מכיון שאור המצוה היה צריך להתגלות בעולם, על כן סיצת השי"ת סיצות ומאורעות, שעל ידם יתגלה אור המצוה בעולם.

ואפשר להוכיח זאת מפסח שני, דהנה י"ד וט"ו אייר אין להם שום שייכות ליציאת מצרים, ואף על פי כן ניומה התורה לעשות צהם פסח, על כרחך צריך לומר שטעם המצוה יסודתו צהרי קודש, והנסתרות לה' אלקינו, וליראיו, כדכתיב (תהלים כ"ה י"ד) סוד ה' ליראיו.

ובזה אחי שפיר דאמר הכתוב חקה אחת יהיה לכם לגר ולאזרח הארץ. דאף שהגר לא היה צמרים, מחויב הוא בפסח, כי לא יציאת מצרים הוא סיצת המצוה צאמת, כי סודה עמוק מי ימצאנו.

עשה לך שתי חצוצרות בסף מקשה תעשה אותם (י' צ'). איתא מהמגיד ממעזריש זי"ע, 'חצוצרות' נטריוקון 'חצי

נורות', והאריכו צספרים הקדושים לצאר
דצרי קדשו.

ואפשר לרמוז לעניינינו צשמחת חתן
וכלה, דהנה איש ואשה מכונים צספרים
צס חומר ולורה. ושמעתי מהרה"ח ר'
מנחם מענדל'י פיינשטיין ז"ל מחסידי
חצ"ד קאפוסט, שהתגורר צצחינו שנים
רבות, שאמר בזה הלשון, עם איז נישט קיין
קונץ, אליין לו זיין א חסיד, מ'מוז די ווייז
מאכן פאר א'חסידסטע. [אין זו חכמה
להיות חסיד צעצמו, רק לריך גם את אשתו
לעשות לחסידה].

ובזה אפשר לצאר דצרי המגיד זי"ע,
עשה לך שתי חצי נורות. והיינו שלריך
האדם לעשות מהאשה המכונה חומה,
נורה. אך לריך האדם לזכור שכל אחד הוא
רק חצי נורה, וכל אחד לריך לעזור לשני,
צכדי שיושלם הנורה.

ובמו שכתבו צספרים הקדושים צטעם
המנזה לתת מחצית השקל דייקא, שלריך
לידע שהאדם צצצמו צצחינת מחצית,
וכשמחאחד עם רעהו יזכו לשלימות, ונעשה
שקל שלם, 'שקל' בגימטריא 'נפש' צי.

וידי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה'
ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך.
ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל
(י' ל"ה-ל"ו). איתא באמרי שפר להגאון ר'
שלמה קלוגער המגיד מבראדי זצ"ל
צפרשתן, שצפתיחת הארון הוא עם רלון
להתפלל על עניינים גשמיים, כמצואר צנוסח
שאומרים צצריך שמים, דמוזכרים שם
הרבה צקשות גשמיות. וצעת הכנסת הספר
תורה לארון, הוא זמן להתפלל על עניינים
רוחניים, אצדה"ק.

ואפשר לומר הרמוז בזה דהנה צכדי
לשמור תורה ומצוות, לריך האדם שיהיה לו
דצרים גשמיים, כגון צני חיי ומזוני, וכמו
שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מכ"א) אם אין קמח
אין תורה. אבל העיקר הוא כמאמר הכתוב
(קהלת י"א י"ג) סוף דבר הכל נשמע את
האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל
האדם. זהו העיקר והתכלית, שיעסוק אדם
צתורה וצמצות.

ולבן צעת שמכניסים ספר תורה לארון,
מזכירים לאדם שהעיקר הוא לא עניני
הגשמיות, שהם רק עזר וסיוע שיוכל לעסוק
צתורה, אלא העיקר הוא את מצותיו שמור.

פרשת שלח

לצאר צהקדם מה שפירשו צדיקי אמת את
דצרי המדרש תנחומא (פרשת קרח אות ה'),
וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו, עינו

שלח לך אנשים ויתרו את ארץ בנען
אשר אני נותן לבני ישראל (י"ג א').
הנה רבו הדקדוקים צפרשה זו, ואפשר

צד. נאמר בנישואי הבה"ח בן חברנו מר ראזנפעלד הי"ו עב"ג בת למשפחת ויינגרטן הנכבדים חוטר מחסידי
קאצק לאמאז ומחניכי הרא"א דסלר זצלה"ה.